

อาชีพที่ปฏิบัติกันของชาวไทยสมัยอยุธยาอีกประการหนึ่งก็คือการหาประโยชน์จากต้นไม้พันธุ์ต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าป่าล่าสัตว์ และเก็บผลผลิตต่าง ๆ ที่หาได้จากป่า และขุดแร่หาแร่ เพื่อเอามาขายเลี้ยงชีพ

5.1 ป่าไม้

ตามบันทึกของแชนแวล พ่อค้าชาวฝรั่งเศสที่เดินทางเข้ามาค้าขายในอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ฯ บันทึกไว้ว่า ป่าไม้ของอาณาจักรอยุธยามีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ไพศาลมาก กินพื้นที่กว่าครึ่งของอาณาจักร และมีสภาพที่บวมจนแทบจะผ่านเข้าไปไม่ได้ ฉะนั้นจึงได้รับพิจารณาจากองค์พระเจ้าแผ่นดินเสมอว่า ป่าที่บวมเป็นกำแพงปราการป้องกันอริราชศัตรู อันจะรุกรานเข้ามาในพระราชอาณาเขตอยู่ทุกทิศ¹

5.1.1 ประเภทของไม้และประโยชน์

ต้นไม้ในป่าของอยุธยามีมากมายหลายชนิด และสามารถทำประโยชน์ได้นานาประการ กล่าวคือ “มีไม้เหมาะสำหรับกิจการหลายประเภท”² ได้แก่ ไม้ประเภทใช้สำหรับต่อเรือกำปั่น และทำเสากระโดง มีไม้ประเภทที่เหมาะสมสำหรับใช้สร้างบ้านเรือน ใช้ในการแกะสลัก มีทั้งไม้เบา และหนักที่สุด ทั้งที่ง่ายแก่การผ่าและผ่าไม่เข้า ไม่ว่าจะใช้ดาบหรือสิ่วตอกไม้ที่มีน้ำหนักมาก และแข็งที่สุด ถ้าใช้ไปนาน ๆ มันจะกินเนื้อเหล็ก ส่วนเนื้อไม้ที่เบาและมีสีสนั่น ได้แก่ ไม้สน ซึ่งสามารถทนสีของช่างสลักได้ ไม่ว่าจะสกัดทางไหนเนื้อไม้ก็ไม่มีแตก³

ประเภทของต้นไม้ที่ใช้ในกิจการต่อเรือ นั้น ตามหลักฐานในพระราชกำหนดสมัยอยุธยา ได้กล่าวว่ามีไม้ซุงสัก ขอนสัก ไม้ตะเคียน ไม้เคี่ยม ไม้อินทนิล และไม้เบ็ดเสร็จ เป็นไม้ที่ใช้ในการต่อเรือสำเภาและยังใช้เป็นไม้สำหรับราชการ กล่าวคือ ใช้เป็น “บุญปฏิบัติและสังฆรณ์

